

het geschil. Het geschil zou immers al in bezwaar kunnen worden beslecht. Daarbij kan behandeling in bezwaar verder bijdragen aan de zorgvuldigheid van besluitvorming, omdat belanghebbenden hun bezwaren ten aanzien van het nieuwe besluit kenbaar kunnen maken. Wat hier ook van zij, in deze noot hoeven wij daar niet dieper op in te gaan, omdat de geciteerde overweging nadien is gewijzigd. De hierboven afgedrukte r.o. 12 laat zien dat de passage over prorogatie is geschrapt. Navraag bij de Afdeling bevestigde ons vermoeden dat deze wijziging te maken heeft met ABRvS 14 juli 2021, ECLI:NL:RVS:2021:1507, Gst. 2021/112, m.nt. Kole, waaruit volgt dat natuurvergunningen moeten worden voorbereid met toepassing van afdeling 3.4 Awb. Gelet hierop kan in de nieuwe rechtsgang dus überhaupt geen sprake zijn van prorogatie. Art. 7:1, eerste lid, aanhef en onder d, Awb bepaalt immers dat een bezwaarfase niet aan de orde is, als een besluit is voorbereid met toepassing van afdeling 3.4 Awb. De oorspronkelijke r.o. 12 was — achteraf bezien — dus niet juist. De Afdeling heeft deze omisatie gerectificeerd met kennisgeving daarvan aan partijen.

R.H.W. Frins en C.J. Seijssener

AB 2022/96

AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK VAN DE RAAD VAN STATE

25 augustus 2021, nr. 202002416/1/R3
(Mr. F.D. van Heijningen)
m.nt. T.N. Sanders

Art. 5:37 Awb

Milieurecht Totaal 2021/7332
ABkort 2021/521
ECLI:NL:RVS:2021:1905

Gedeeltelijk voldoen aan last en voor het overige kort na de begunstigingstermijn alsnog voldoen aan de last moet in dit geval worden belood.

In beginsel is het enkele feit dat gedeeltelijk aan de last is voldaan onvoldoende voor het oordeel dat het college geheel dan wel gedeeltelijk van invordering af had moeten zien. De Afdeling heeft dit eerder overwogen in de uitspraak van 18 maart 2020 (ECLI:NL:RVS:2020:802, r.o. 4.2). In dit bijzondere geval ziet de Afdeling echter, anders dan de rechtbank, aanleiding voor het oordeel dat het college zich ten onrechte op het standpunt heeft gesteld dat er geen bijzondere omstandigheden zijn op grond waarvan het college van invordering van de dwang-

som had behoren af te zien. De Afdeling neemt hierbij het volgende in aanmerking.

Het college heeft bij brief van 19 april 2018 aan appellant A en appellant B meegedeeld dat uit de controle van een toezichthouder van de gemeente en een inspecteur van de brandweer op 12 april 2018 is gebleken dat zij niet tijdig aan de gehele last hebben voldaan. Het college heeft in de brief ook het voornemen geuit om over te gaan tot het invorderen van een dwangsom van € 10.000,00. Uit het dwangsombesluit blijkt dat de last ziet op vier overtredingen van het Bouwbesluit 2012. Het college heeft niet per overtreding een aparte dwangsom bepaald, maar gekozen voor verbeurte van een bedrag ineens bij het niet voldoen aan één of meer onderdelen van de last. Appellant A en appellant B hebben binnen de begunstigingstermijn een van de vier overtredingen beëindigd door het plaatsen van een draagbaar (gekeurd) blustoestel ter plaatse van de keuken. Aan een tweede onderdeel van de last hebben zij binnen de begunstigingstermijn gedeeltelijk voldaan door het plaatsen van meerdere rookmelders in het pand. Ten aanzien van de overige onderdelen van de last, bestaande uit het indienen van een schriftelijke bevestiging van de keuring van de elektriciteitsvoorziening en het indienen van een melding brandveilig gebruik, is onder de hierna geschetste omstandigheden niet zonder belang dat de schriftelijke bevestiging en de melding wel zijn ingediend, maar kort na afloop van de begunstigingstermijn. Ter zitting hebben appellant A en appellant B in dat verband benadrukt dat het hun intentie was om tijdig en volledig aan de last te voldoen, maar dat de vervangende installateur de werkzaamheden niet deugdelijk bleek te hebben uitgevoerd. Appellant A en appellant B waren hier niet meteen van op de hoogte en verkeerden daarom aanvankelijk in de veronderstelling dat zij aan de last hadden voldaan. Nadat zij ervan op de hoogte raakten dat niet volledig aan de last was voldaan, hebben zij er alsnog voor gezorgd dat de overtredingen zo spoedig mogelijk werden beëindigd. Op 26 april 2018 hebben appellant A en appellant B een toezichthouder van de gemeente telefonisch laten weten dat de werkzaamheden waren uitgevoerd. Uit de op de zaak betrekking hebbende stukken maakt de Afdeling op dat het college op de hoogte was van de voortdurende inspanningen die appellant A en appellant B hebben verricht om de woning in overeenstemming te brengen met de voorschriften uit het Bouwbesluit 2012.

Het college is, nadat het op 18 mei 2018 had geconstateerd dat de overtredingen van het Bouwbesluit 2012 waren beëindigd en dit bij brief van 30 mei 2018 had bevestigd, bij besluit van 16 augustus 2018 overgegaan tot invordering van de gehele dwangsom. Bij het besluit op bezwaar van 25 januari 2019 heeft het college het invorderingsbesluit ge-

handhaafd op de enkele grond dat het dwangsombesluit onherroepelijk is, zonder in te gaan op de appellants A en appellants B gestelde feiten en omstandigheden. De Afdeling is van oordeel dat het college deze bijzondere omstandigheden had moeten beoordelen en aan de hand daarvan de vraag had moeten beantwoorden of deze zwaarwegende omstandigheden aanleiding zijn om in het geheel niet over te gaan tot invordering van het bedrag van € 10.000,00, dan wel om slechts een aanzienlijk lager bedrag in te vorderen.

Anders dan de rechtbank ziet de Afdeling geen aanleiding om appellants A en appellants B tegen te werpen dat zij geen bezwaar hebben aangetekend tegen het dwangsombesluit en de daarin opgenomen begunstigingstermijn. In dit geval hebben appellants A en appellants B voldoende aannemelijk gemaakt dat zij daadwerkelijk de intentie hadden om de door het college geconstateerde overtredingen te beëindigen en om die reden het besluit niet te willen aanvechten. De omstandigheid dat zij mogelijk eerder aan een installateur opdracht hadden kunnen geven tot het verrichten van de nodige werkzaamheden, maakt de omstandigheden van dit geval niet minder zwaarwegend.

Uitspraak op het hoger beroep van appellants A en appellants B, appellants, tegen de uitspraak van de Rechtbank Rotterdam van 11 maart 2020 in zaak nr. 19/627 in het geding tussen:

1. Appellants A,
2. Appellants B,

en
Het college van burgemeester en wethouders van Gorinchem.

Procesverloop

Bij besluit van 16 augustus 2018 (hierna ook: het invorderingsbesluit) heeft het college besloten tot invordering van een door appellants A en appellants B verbeurde dwangsom van € 10.000.

Bij besluit van 25 januari 2019 heeft het college het door appellants A en appellants B daartegen gemaakte bezwaar ongegrond verklaard.

Bij uitspraak van 11 maart 2020 heeft de rechtbank het door appellants A en appellants B daartegen ingestelde beroep ongegrond verklaard. Deze uitspraak is aangehecht (niet opgenomen; red.).

Tegen deze uitspraak hebben appellants A en appellants B hoger beroep ingesteld.

De Afdeling heeft de zaak ter zitting behandeld op 28 mei 2021, waar appellants A en appellants B, bijgestaan door mr. J.R. van Manen, advocaat te Gorinchem, zijn verschenen.

Overwegingen

Inleiding

1. Appellants A en appellants B zijn eigenaars van de woning aan de locatie in Gorinchem (hierna: de woning). Zij hebben in 2017 de woning verhuurd aan een organisatie die kamers verhuurt aan arbeidsmigranten en andere werknemers.

2. Bij besluit van 1 maart 2018 (hierna ook: het dwangsombesluit) heeft het college appellants A en appellants B een last onder dwangsom opgelegd vanwege strijd met de voor kamergewijze bewoning van woningen geldende (brandveiligheids-)voorschriften. In het dwangsombesluit staat dat een draagbaar (gekeurd) blustoestel ter plaatse van de keuken en een schriftelijke bevestiging van goedkeuring op de elektriciteitsvoorziening ontbreken. Ook is er geen melding brandveilig gebruik ingediend en ontbreken op bepaalde plaatsen rookmelders. Het college heeft appellants A en appellants B gelast om deze overtredingen van het Bouwbesluit 2012 binnen 4 weken na verzending van het besluit te beëindigen en beëindigd te houden. De overtredingen dienden daarmee op 3 april 2018 te zijn beëindigd. De dwangsom bedroeg € 10.000 per geconstateerde overtreding, met een maximum van € 30.000. Tegen het dwangsombesluit zijn geen rechtsmiddelen aangewend. Het dwangsombesluit is in rechte onaantastbaar.

3. Uit de controle door een toezichthouder van de gemeente en een inspecteur van de brandweer op 12 april 2018 is gebleken dat niet alle overtredingen van het Bouwbesluit 2012 tijdig zijn beëindigd. In het controlerapport staat dat een schriftelijke bevestiging van de keuring van de elektriciteitsvoorziening niet is ingediend en dat de verdere uitbreiding van de elektrische installatie niet voldoet aan de NEN1010. Ook staat in het rapport dat de melding brandveilig gebruik niet tijdig is ingediend. Tot slot staat in het rapport dat de geplaatste rookmelders niet voldoen aan de primaire eisen van de NEN2555 en dat een aantal rookmelders ontbreken.

Bij brief van 19 april 2018 heeft het college appellants A en appellants B meegedeeld dat zij een dwangsom van € 10.000 hebben verbeurd. De brief houdt ook het voornemen in om de dwangsom bij besluit in te vorderen.

Op 18 mei 2018 is door een toezichthouder van de gemeente geconcludeerd dat appellants A en appellants B de overtredingen hebben beëindigd. Bij brief van 30 mei 2018 heeft het college appellants A en appellants B meegedeeld dat er geen sprake meer is van een overtreding en dat het handhavingstraject wordt beëindigd.

Het college heeft bij besluit van 16 augustus 2018 besloten over te gaan tot invordering van een door appelland A en appelland B verbeurde dwangsom van € 10.000 en heeft dat besluit na het gemaakte bezwaar in stand gelaten.

4. De rechtbank heeft geoordeeld dat er in dit geval geen sprake is van bijzondere omstandigheden op grond waarvan het college geheel of gedeeltelijk van invordering van de dwangsom had moeten afzien. De rechtbank overweegt daartoe dat appelland A en appelland B niet aanmerkelijk hebben gemaakt dat sprake is van overmacht. Ook volgt de rechtbank appelland A en appelland B niet in hun stelling dat zij erop mochten vertrouwen dat de dwangsom niet zou worden ingevorderd. Tot slot overweegt de rechtbank dat appelland A en appelland B niet hebben gesteld dat zij de dwangsom niet kunnen betalen en dat dit ook niet is gebleken.

5. Vast staat dat appelland A en appelland B niet tijdig aan de last hebben voldaan. Hierdoor is de dwangsom van rechtswege verbeurd en was het college in beginsel bevoegd om tot invordering van de dwangsom over te gaan.

Bijzondere omstandigheden

6. Appelland A en appelland B betogen dat de rechtbank heeft miskend dat er in dit geval bijzondere omstandigheden zijn op grond waarvan het college van invordering van de dwangsom had moeten afzien. Appelland A en appelland B voeren aan dat de hoogte van de dwangsom niet in verhouding staat tot de overtredingen en dat het college zich excessief formalistisch heeft opgesteld. Zij hebben van begin af aan de overtredingen erkend en om die reden het dwangsombesluit niet aangevochten. Ook hebben zij zich ervoor ingezet de overtredingen met behulp van een installateur te doen beëindigen. Appelland A en appelland B stellen dat zij voor het einde van de begunstigingstermijn gedeeltelijk aan de last hebben voldaan en dat de resterende overtredingen kort daarna zijn beëindigd. Ook stellen zij dat de last onder dwangsom ten onrechte is opgelegd voor het uitvoeren van verschillende maatregelen zonder dat per onderdeel een aparte dwangsom is bepaald.

Verder voeren appelland A en appelland B aan dat sprake is van overmacht, omdat zij afhankelijk waren van derden voor het uitvoeren van de werkzaamheden. Zij stellen tijdig een installateur te hebben ingeschakeld die vanwege van buiten komende omstandigheden de werkzaamheden niet kon uitvoeren. De vervangende installateur heeft vervolgens de werkzaamheden niet deugdelijk uitgevoerd. Appelland A en appelland B wisten niet dat de werkzaamheden niet deugdelijk waren uitgevoerd en hadden hier geen invloed op

vanwege het werk van appelland A in het buitenland.

Appelland A en appelland B voeren aan dat zij erop mochten vertrouwen dat de dwangsom niet zou worden ingevorderd, omdat een toezichthouder van de gemeente op 26 april 2018 telefonisch heeft toegezegd dat de zaak "on hold" zou worden gezet. Ook heeft het college bij brief van 30 mei 2018 aan appelland A en appelland B meegedeeld dat er geen sprake meer is van een overtreding en dat het handhavingstraject wordt beëindigd. Volgens appelland A en appelland B is sprake van bevoegd opgewerkt vertrouwen.

Tot slot voeren appelland A en appelland B aan dat zij, gelet op het inkomen van appelland A en de vaste gezinslasten, niet voldoende financieel draagkrachtig zijn om de verbeurde dwangsom te kunnen voldoen.

6.1. Bij een besluit over invordering van een verbeurde dwangsom moet aan het belang van die invordering veel gewicht worden toegekend. Een andere opvatting zou afdoen aan het gezag dat behoort uit te gaan van de oplegging van een last onder dwangsom. Ook de geschiedenis van de totstandkoming van artikel 5:37, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb) (*Kamerstukken II* 2003/04, 29 702, nr. 3, blz. 115) gaat hiervan uit. Hierin is vermeld dat een adequate handhaving vergt dat opgelegde sancties ook worden geëffectueerd en dat verbeurde dwangsommen dus worden ingevorderd. Alleen in bijzondere omstandigheden, waaronder een schending van het evenredigheidsbeginsel, kan geheel of gedeeltelijk van invordering worden afgezien. De Afdeling verwijst, in navolging van appelland A en [appelland B], naar de conclusie van staatsraad advocaat-generaal mr. P.J. Wattel van 4 april 2018 (ECLI:NL:RVS:2018:1152).

6.2. In beginsel is het enkele feit dat gedeeltelijk aan de last is voldaan onvoldoende voor het oordeel dat het college geheel dan wel gedeeltelijk van invordering af had moeten zien. De Afdeling heeft dit eerder overwogen in de uitspraak van 18 maart 2020 (ECLI:NL:RVS:2020:802, r.o. 4.2). In dit bijzondere geval ziet de Afdeling echter, anders dan de rechtbank, aanleiding voor het oordeel dat het college zich ten onrechte op het standpunt heeft gesteld dat er geen bijzondere omstandigheden zijn op grond waarvan het college van invordering van de dwangsom had behoren af te zien. De Afdeling neemt hierbij het volgende in aanmerking.

Het college heeft bij brief van 19 april 2018 aan appelland A en appelland B meegedeeld dat uit de controle van een toezichthouder van de gemeente en een inspecteur van de brandweer op 12 april 2018 is gebleken dat zij niet tijdig aan de gehele last hebben voldaan. Het college heeft in de brief

ook het voornemen geuit om over te gaan tot het invorderen van een dwangsom van € 10.000. Uit het dwangsbesluit blijkt dat de last ziet op vier overtredingen van het Bouwbesluit 2012. Het college heeft niet per overtreding een aparte dwangsom bepaald, maar gekozen voor verbeurte van een bedrag ineens bij het niet voldoen aan één of meer onderdelen van de last. Appellant A en appellant B hebben binnen de begunstigingstermijn een van de vier overtredingen beëindigd door het plaatsen van een draagbaar (gekeurd) blustoestel ter plaatse van de keuken. Aan een tweede onderdeel van de last hebben zij binnen de begunstigingstermijn gedeeltelijk voldaan door het plaatsen van meerdere rookmelders in het pand. Ten aanzien van de overige onderdelen van de last, bestaande uit het indienen van een schriftelijke bevestiging van de keuring van de elektriciteitsvoorziening en het indienen van een melding brandveilig gebruik, is onder de hierna geschetste omstandigheden niet zonder belang dat de schriftelijke bevestiging en de melding wel zijn ingediend, maar kort na afloop van de begunstigingstermijn. Ter zitting hebben appellant A en appellant B in dat verband benadrukt dat het hun intentie was om tijdig en volledig aan de last te voldoen, maar dat de vervangende installateur de werkzaamheden niet deugdelijk bleek te hebben uitgevoerd. Appellant A en appellant B waren hier niet meteen van op de hoogte en verkeerden daarom aanvankelijk in de veronderstelling dat zij aan de last hadden voldaan. Nadat zij ervan op de hoogte raakten dat niet volledig aan de last was voldaan, hebben zij er alsnog voor gezorgd dat de overtredingen zo spoedig mogelijk werden beëindigd. Op 26 april 2018 hebben appellant A en appellant B een toezichthouder van de gemeente telefonisch laten weten dat de werkzaamheden waren uitgevoerd. Uit de op de zaak betrekking hebbende stukken maakt de Afdeling op dat het college op de hoogte was van de voortdurende inspanningen die appellant A en appellant B hebben verricht om de woning in overeenstemming te brengen met de voorschriften uit het Bouwbesluit 2012.

Het college is, nadat het op 18 mei 2018 had geconstateerd dat de overtredingen van het Bouwbesluit 2012 waren beëindigd en dit bij brief van 30 mei 2018 had bevestigd, bij besluit van 16 augustus 2018 overgegaan tot invordering van de gehele dwangsom. Bij het besluit op bezwaar van 25 januari 2019 heeft het college het invorderingsbesluit gehandhaafd op de enkele grond dat het dwangsbesluit onherroepelijk is, zonder in te gaan op de appellant A en appellant B gestelde feiten en omstandigheden. De Afdeling is van oordeel dat het college deze bijzondere omstandigheden had moeten beoordelen en

aan de hand daarvan de vraag had moeten beantwoorden of deze zwaarwegende omstandigheden aanleiding zijn om in het geheel niet over te gaan tot invordering van het bedrag van € 10.000, dan wel om slechts een aanzienlijk lager bedrag in te vorderen.

Anders dan de rechtbank ziet de Afdeling geen aanleiding om appellant A en appellant B tegen te werpen dat zij geen bezwaar hebben aangetekend tegen het dwangsbesluit en de daarin opgenomen begunstigingstermijn. In dit geval hebben appellant A en appellant B voldoende aannemelijk gemaakt dat zij daadwerkelijk de intentie hadden om de door het college geconstateerde overtredingen te beëindigen en om die reden het besluit niet te willen aanvechten. De omstandigheid dat zij mogelijk eerder aan een installateur opdracht hadden kunnen geven tot het verrichten van de nodige werkzaamheden, maakt de omstandigheden van dit geval niet minder zwaarwegend.

Het betoog slaagt.

6.3. De Afdeling komt aan bespreking van de hoger beroepsgronden over het vertrouwensbeginsel en de financiële draagkracht niet toe.

Conclusie en proceskosten

7. Het hoger beroep is gegrond. De aangevallen uitspraak dient te worden vernietigd. Het besluit van 25 januari 2019 is genomen in strijd met artikel 3:4, tweede lid, van de Awb. Dat besluit komt voor vernietiging in aanmerking. Dit betekent dat het college een nieuw besluit moet nemen op het bezwaar van appellant A en appellant B tegen het besluit van 16 augustus 2018. Daarbij moet het college deze uitspraak in acht nemen.

8. Met het oog op een efficiënte afdoening van het geschil ziet de Afdeling aanleiding om met toepassing van artikel 8:113, tweede lid, van de Awb te bepalen dat tegen het nieuw te nemen besluit slechts bij de Afdeling beroep kan worden ingesteld.

9. De Afdeling ziet aanleiding om bij wijze van voorlopige voorziening het besluit van het college van 16 augustus 2018 te schorsen.

10. Het college moet de proceskosten vergoeden.

Beslissing

De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State:

- I. verklaart het hoger beroep gegrond;
- II. vernietigt de uitspraak van de Rechtbank Rotterdam van 11 maart 2020 in zaak nr. 19/627;
- III. verklaart het bij de rechtbank ingestelde beroep gegrond;

IV. vernietigt het besluit van het college van burgemeester en wethouder van Gorinchem van 25 januari 2019 met kenmerk D-200749209 CODI/JZ;

V. bepaalt dat tegen het door het college van burgemeester en wethouders van Gorinchem te nemen nieuwe besluit slechts bij de Afdeling beroep kan worden ingesteld;

VI. schorst bij wijze van voorlopige voorziening het besluit van het college van burgemeester en wethouders van Gorinchem van 16 augustus 2018 met kenmerk D-200725664 PZ/Vergun;

VII. veroordeelt het college van burgemeester en wethouders van Gorinchem tot vergoeding van bij appelland A en appelland B in verband met de behandeling van het beroep en het hoger beroep opgekomen proceskosten tot een bedrag van € 2.577,52 (zegge: tweeduizendvijfhonderdzevenenzeventig euro en tweeënvijftig cent), waarvan € 2.546 is toe te rekenen aan door een derde beroepsmatig verleende rechtsbijstand, met dien verstande dat bij betaling van genoemd bedrag aan een van hen het college aan zijn betalingsverplichting heeft voldaan;

VIII. gelast dat het college van burgemeester en wethouders van Gorinchem aan appelland A en appelland B het door hen betaalde griffierecht ten bedrage van € 446 (zegge: vierhonderdzesenveertig euro) voor de behandeling van het beroep en het hoger beroep vergoedt, met dien verstande dat bij betaling van genoemd bedrag aan een van hen het college aan zijn betalingsverplichting heeft voldaan.

Noot

1. In principe geldt dat het niet tijdig en volledig voldoen aan de lastgeving betekent dat de dwangsom kan worden ingevorderd. Dat de overtreders later alsnog volledig aan de last voldoet, is geen bijzondere omstandigheid. Dit uitgangspunt bevestigt de Afdeling in deze uitspraak, maar in 'dit bijzondere geval' wordt er een uitzondering gemaakt.

2. De lastgeving gaat over de brandveiligheid van een pand. De last houdt in dat appelland vier maatregelen moet treffen (een blustoestel ophangen, brandmelders ophangen, de elektra laten keuren en een melding brandveilig gebruik doen). Aan die vier losse maatregelen is één dwangsom gekoppeld van € 10.000,- per overtreding. De appelland voldoet aan één maatregel (het ophangen van een blustoestel), maar de andere drie voldoet hij niet tijdig. Een dwangsom van € 10.000,- is daarom verbeurd en kan worden ingevorderd. Niets bijzonders zou je denken.

3. Wat dit geval echter wel bijzonder maakt, aldus de Afdeling, is dat wel aan één punt

is voldaan, terwijl het niet voldoet aan de andere delen van de lastgeving kennelijk is veroorzaakt door fouten van de installateur. Appelland kon niet weten dat niet was voldaan aan de last en was in de veronderstelling tijdig te hebben voldaan. Bovendien: na erop geattendeerd te zijn door het college dat de overtreding niet was opgegeven, is binnen een week alsnog voldaan aan de last. De Afdeling vindt dat het college hier rekening mee had moeten houden. Het college moet dus terug naar de tekentafel.

4. Interessant hier is dat de Afdeling niet zelf gaat matigen. Dat is best te begrijpen, omdat er nog veel opties zijn en het primair aan het bestuursorgaan is om daar een keuze in te maken. Tegelijkertijd denk ik dat het best had gekund. De beste stuurder staan natuurlijk aan wal, dus ga ik nu zonder gêne wat vanaf de wal roepen.

5. Wat zou hier een evenredige matiging zijn? Ik denk dat het belangrijk is om vast te stellen dat er hier twee verschillende bijzondere omstandigheden zijn. Ten eerste is er gedeeltelijk voldaan aan de last (voor wat betreft het blustoestel). Ten tweede is er alsnog voldaan aan de last (voor de andere drie overtredingen).

6. Voor wat betreft de eerste omstandigheid: in gevallen waarin één dwangsom is gekoppeld aan meerdere zelfstandige overtredingen, heeft de Afdeling al eerder geoordeeld dat het gedeeltelijk voldoen aan de last een reden kan zijn om de dwangsom te matigen wegens bijzondere omstandigheden (zie AB 2014/108). Dat is anders als er per overtreding een dwangsom is gekoppeld, omdat de overtreder dan al automatisch wordt beloond voor het gedeeltelijk voldoen aan de last (zie AB 2017/291). In dit geval zou je dus kunnen zeggen: 25% van de dwangsom kan je al gelijk aftrekken, omdat appelland wel het blustoestel heeft opgehangen.

7. Voor wat betreft de tweede omstandigheid: hier speelt een belangrijke rol dat de drie overtredingen wel gewoon zijn begaan. Het uitgangspunt is dan dat je die dwangsommen gewoon moet betalen. Bovendien behoort de omstandigheid dat er geen goede installateur is ingeschakeld eigenlijk voor rekening van de overtreder te komen lijkt mij. Zo zwaar zou dit aspect dus niet moeten meewegen zou ik denken. Voorafgaand aan deze uitspraak van de Afdeling zou ik dus hebben gezegd: voor de tweede omstandigheid hoeft je niet verder te gaan matigen. De Afdeling denkt daar echter kennelijk anders over, omdat er in deze uitspraak wel belang wordt gehecht aan de goede intenties van de appelland en de omstandigheid dat de installateur de fouten heeft gemaakt.

8. Uitgaande van het oordeel van de Afdeling dat het inschakelen van een beunhaas niet

primair de eigen verantwoordelijkheid is, zou ik dan kijken naar de Deventerse asbestcasus (AB 2014/108). Daar had de appellant voldaan aan drie van de vier lasten, maar aan één last twee dagen te laat voldaan. De dwangsom werd toen gematigd van € 25.000,- naar € 10.000,- (60%). Hier is sprake van het voldoen aan een van de vier lasten (het blustoestel), en aan drie lasten een week te laat. Dan lijkt mij een aanvullende matiging van 25% redelijk. Daarbij teken ik wel aan dat in de Deventerse asbestcasus ook binnen de begunstigingstermijn voldaan was aan het doel van de last.

9. Al met al: eigenlijk zou ik zeggen dat 25% matiging hier al voldoende is (€ 7.500,-), maar in een goede bui zou je wat mij betreft nog uit kunnen komen op een matiging van 50% (€ 5.000,-). Deze exercitie door mij vanaf de wal, laat meteen zien dat matigingen weliswaar niet volledig arbitrair zijn, maar wel het betere nattevingswerk behelzen.

T.N. Sanders

AB 2022/97

AFDELING BESTUURSRECHTSpraak VAN DE RAAD VAN STATE

2 juni 2021, nr. 202006815/1/V3

(Mrs. E. Steendijk, D.A. Verburg, C.C.W. Lange)
m.nt. V.M. Bex-Reimert

Art. 3 aanhef en lid 4, art. 5 Terugkeerrichtlijn; art. 59 lid 1 aanhef en onder a VW 2000; art. 62a, art. 63 Vreemdelingenwet

ECLI:NL:RVS:2021:1155

Land van terugkeer moet vermeld worden in het terugkeerbesluit dan wel het land van terugkeer moet ondubbelzinnig blijken uit de motivering. Mogelijkheid om meerdere landen te noemen in het terugkeerbesluit. Reikwijdte hoerplicht aanvullend terugkeerbesluit.

Uit punt 115 van het arrest FMS e.a. en de weergave daarvan door het Hof in zijn arrest van 24 februari 2021 M. e.a., ECLI:EU:C:2021:127, punt 39 volgt verder dat in elk terugkeerbesluit moet worden vermeld naar welk land de in artikel 3, aanhef en derde lid, van de Terugkeerrichtlijn bedoelde derde landen de onderdaan van een derde land tot wie dat besluit is gericht, moet worden verwijderd. Het Hof laat in punt 39 van het arrest M. e.a. geen uitzonderingen op deze regel.

De uitleg van het Hof in de arresten FMS e.a. en M. e.a. sluit echter niet uit dat in een terugkeerbesluit meer landen van terugkeer worden genoemd

als er voor betrokken vreemdeling meer mogelijke landen in beeld zijn. Ook biedt de uitleg van het Hof ruimte om bij meeromvattende beschikkingen die ook een terugkeerbesluit omvatten, het land van terugkeer uit de motivering van de beschikking af te leiden.

In artikel 5 van de Terugkeerrichtlijn is bepaald dat de staatssecretaris bij de tenuitvoerlegging van de richtlijnen – en dus ook bij de oplegging van een terugkeerbesluit – rekening moet houden met het belang van het kind, het familie- en gezinsleven en de gezondheidstoestand van de betrokken vreemdeling moet eerbiedigen. Om dat naar behoren te kunnen doen, moet hij de vreemdeling daarover horen voordat hij een terugkeerbesluit oplegt. Die hoerplicht strekt alleen niet zo ver dat hij een vreemdeling ook nog apart over het terugkeerbesluit moet horen als die vreemdeling al eerder de gelegenheid heeft gekregen om naar behoren en daadwerkelijk zijn standpunt kenbaar te maken over de onrechtmatigheid van zijn verblijf en over de redenen die overeenkomstig nationaal recht kunnen rechtvaardigen dat de staatssecretaris afziet van het nemen van een terugkeerbesluit. De Afdeling verwijst naar het arrest van het Hof van 14 januari 2021, TQ, ECLI:EU:C:2021:9 punten 50 tot en met 59, het arrest M. e.a. punten 38 tot en met 40, het arrest van 11 december 2014, Boudjilda, ECLI:EU:C:2014:2431, punten 47 tot en met 51, en het arrest van 5 november 2014, Mukarubega, ECLI:EU:C:2014:2336, punten 60 tot en met 62 en 82.

De staatssecretaris kan het ten onrechte niet noemen van het land van terugkeer in een eerder besluit herstellen door alsnog een terugkeerbesluit te nemen waarin hij wel vermeldt naar welk land de vreemdeling nog moet terugkeren.

Uitspraak op het hoger beroep van de vreemdeling, appellant, tegen de uitspraak van de Rechtbank Den Haag, zittingsplaats 's-Hertogenbosch, van 14 december 2020 in zaak nr. NL20.20558 in het geding tussen:

De vreemdeling,

en

De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid.

Procesverloop

Bij besluit van 1 november 2020 is de vreemdeling in vreemdelingenbewaring gesteld.

Bij uitspraak van 14 december 2020 heeft de rechtbank het met een kennisgeving vanwege de staatssecretaris daartegen aanhangig gemaakte beroep ongegrond verklaard en het verzoek om schadevergoeding afgewezen.

Tegen deze uitspraak heeft de vreemdeling hoger beroep ingesteld.